

Beszámoló
a „Future Earth Regional Workshop for Europe” c. rendezvényről
(Párizs, 2013. május 13-14.)

A „Future Earth”

A „Future Earth” („A Föld a jövőben”, <http://www.icsu.org/future-earth>) a Nemzetközi Tudományos Tanács (ICSU) 10 évre szóló új kezdeményezése, amelynek célja a globális környezeti változások következményeinek felmérése és a globális fenntarthatóság érdekében a tennivalók kidolgozása. Újdonság benne a multi-, inter- és transzdiszciplinaritás, illetve az az implicit felismerés, miszerint véges rendszerben (a Földön) végtelen növekedés nem lehetséges. E program keretében elvi lehetőség nyílik a globális kihívások elfogultságmentes újragondolására.

A párizsi konferencia

A párizsi programban (http://wcrp.ipsl.jussieu.fr/future_earth/programme.html) Martin Visbeck (Németország) az általános célkitűzésekről, Steven Wilson (ICSU Executive Director) a gyakorlati szervezésről, Gisbert Glaser (ICSU Senior Adviser) az ENSZ ún. Millennium Development Goals”-t majdan felváltó „Sustainable Development Goals”-okkal kapcsolatos előkészítő munkákról (így a RIO+20 dokumentumról) beszélt. (Az SDG-k tudományos megalapozását a Future Earth adná.) Jakub Weichert (Európai Bizottság) a „mindenkit megillető tisztességes élet” („decent life”) programját (a szegénység megszüntetésének és a fenntartható fejlődésnek együttes megvalósítását) hangsúlyozta, és erről közös EU-program kialakítását szorgalmazta. A DIVERSITAS programot Georgina Mace (a tudományos tanácselnöke), a World Climate Research Programot (WCRP-t) Corinne Le Quéré (a Tyndell Klímakutató Intézet igazgatója, a Global Carbon Projekt társelnöke) képviselte. Amy Dahan (CNRS) a társadalomtudományi összefüggéseket helyezte előtérbe. Xavier Le Roux a biodiverzitási programok ERA-t (European Research Area-t) - nemzetközi integráció, transzdiszciplinaritás és közös tervezés révén - elősegítő eredményeiről, hasznosítható tapasztalatairól szólt. John Ingram (UK, Global Environmental Change and Food Systems) az ételviselkedés és a globális változások kérdéskörében szerzett tapasztalatok alapján körvonalazta a Future Earth-ben érdekeltet körét. Néhány nemzeti kezdeményezésről is beszámoltak: Dan Wilhelmsson (Swedish Secretariat of Earth System Science Partnership, SSESS), Martin Visbeck (German Committee Future Earth, azaz „Deutsches Komitee für Nachhaltigkeitsforschung in Future Earth”, Christoph Ritz (Swiss Network for Climate and Global Change), H. Le Treut (Comité National des Changements Globaux). Nelson Leurenco elnök bemutatta az European Alliance of Global Change Research Committees-t (amelyben Magyarország nem szerepel a 16 aktív ország között). Tanja Suni egy finn kezdeményezésű pán-eurázsiai (Oroszországot és Kínát is magában foglaló), többek között tundrákkal foglalkozó kezdeményezést mutatott be. Mindezen újszerű megközelítések után Andrea Tilche (Acting Director, Environment Dir., DG Research and Innovation, European Commission) Horizon 2020-előadása visszazökkentett a bürokraták valóságába. (A Future Earth paradigma talán majd egy FP9-ben érvényesülhet, viszont pénzügyi keretekre a H2020-ból számítanak.) P. Monfray (Belmont Forum, Co-Chair) a Collaborative Research Actions fontosságát emelte ki, amelyhez a töredezett pénzforrások nem alkalmasak. A finanszírozók és a kutatók szemléletváltozását sürgette.

A mintegy 100 résztvevő (túlnyomórészt nyugat-európaiak) mindkét napon három-három munkacsoportra oszolta a következő kérdéseket vitatták meg: transzdiszciplinaritás versus diszciplinaritás, a Future Earth és az európai prioritások, a Future Earth-ből hiányosságainak feltárása, ismeretterjesztés, siker-indikátorok beazonosítása, az európai megvalósítás lehetőségei, infrastruktúra-igények, európai koordináció. A két nap során az általános rálátás igénye

mutakozott meg a divatos környezetvédelmi témák hangsúlyozásával szemben (újkeletű kifejezéssel „desiloing” a „silo”-kal szemben, mint pl. global warming). Sajnos csak kozmopolita-megoldási lehetőségek merültek fel. Véleményem szerint valójában nem lenne szükség 10 éves kutatási programokra a világ legalapvetőbb környezeti problémáinak összegzésére. (Elegendő lenne Galajda Péter mikrobiológiai kísérleteire hivatkozni, miszerint homogén élettérben az „önző” baktériumtörzsek először a „takarékos” törzseket pusztítják el, majd önmagukat is, míg fragmentált élettérben mindkettő megmarad.) Ez a tíz év lehetőséget ad nagy, rendkívül bonyolult kutatási programok létrehozására (természetesen az EU legmeghatározóbb országaival a központban).

Következtetések:

1. A világban (az európai országokban) Global Environmental Change („GEC”) tudományos, (valamint parlamenti és egyéb) bizottságok működnek, amelyek öt programot ölelnek át:

- IHDP - International Human Dimensions Programme <http://www.ihdp.unu.edu/>
- IGBP - International Geosphere-Biosphere Programme <http://www.igbp.net/>
- WCRP - World Climate Research Programme <http://www.wcrp-climate.org/>
- DIVERSITAS - International Programme on Biodiversity <http://www.diversitas-international.org/>, valamint az
- ESSP - Earth System Science Partnership <http://www.essp.org/>

Ezek mind a „Future Earth” égisze alatt egyesülnek, „transzdiszciplináris megközelítésben, három tudományos témakör szerint csoportosítva: 1. Dinamikus bolygó, 2. Globális fejlesztés, 3. Átalakulás a fenntarthatóság felé.

2. Magyarországon – az MTA Környezettudományi Elnöki Bizottsága kivételével - nem a globális környezeti változások általában, hanem kifejezetten az éghajlatváltozás, illetve a „fenntartható fejlődés” áll az országos érdeklődés központjában (pl. „Nemzeti Éghajlatváltozási Program”, „Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács”). A European Alliance of Global Change Research szervezet honlapján (<http://www.euroalliance-globalchange.org/members/hungary>) a magyar nemzeti GEC-bizottság elnökeként Tigyí József szerepel...

Németországban a GEC-bizottság 2013 márciusában átalakult Future Earth bizottsággá (a DFG szervezésében). Ennek mintájára javaslom, hogy Magyarországon jöjjön létre - német mintára (www.dkn-future-earth.org) - a „Hungarian Committee on Future Earth”, amelynek működéséhez a német mellett a svájci tapasztalatokat is érdemes felhasználni. Ehhez a jelenlegi MTA KÖTEB kínálkozik a legmegfelelőbb alapnak.

2. Az MTA kutatóhálózatban a Future Earth mindhárom tudományos témaköréhez (1. Dinamikus bolygó, 2. Globális fejlesztés, 3. Átalakulás a fenntarthatóság felé) megvan a szükséges szellemi kapacitás. Amellett, hogy a kutatóhálózatnak érdemes törekednie e téren is a H2020 programokban való sikerességre, a „közös EU” mondanivaló formálásában való részvétel mellett a nemzeti tanácsadást sem szabad elhanyagolnunk.

Budapest, 2013. május 27.

Szarka László